

Arkivalisk kontrol vedrørende udvidelse af højspændingsstation på matr. 8h og en del af 18d, Eskilstrup by, Eskilstrup, Sørupvej 6, 4863, Eskilstrup.

Museum Lolland-Falster har d. 28-09-2022 modtaget henvendelse fra Tine Marquard fra Energinet (ny kontaktperson Stine Lindstrøm) med anmodning om udtalelse og vurdering i forhold til risikoen for at påtræffe og forstyrre jordfaste fortidsminder i forbindelse med udvidelsen af højspændingsstation på ovenstående adresse.

19.6.2023
MLF03018
MB

Af det fremsendte materiale fremgår det, at der er tale om et areal på samlet set 2,4 ha. En del af dette areal er allerede højspændingsstation i dag, og derudover er de 2,4 ha også inklusive arealer med beplantning.

Som svar på henvendelsen har Museum Lolland-Falster, jf. Museumslovens kapitel 8 § 25 stk. 2, foretaget en arkivalisk kontrol for på den måde at give bygherre de mest optimale vilkår for vurderingen af fortidsminderisikoen i forbindelse med det planlagte jordarbejde.

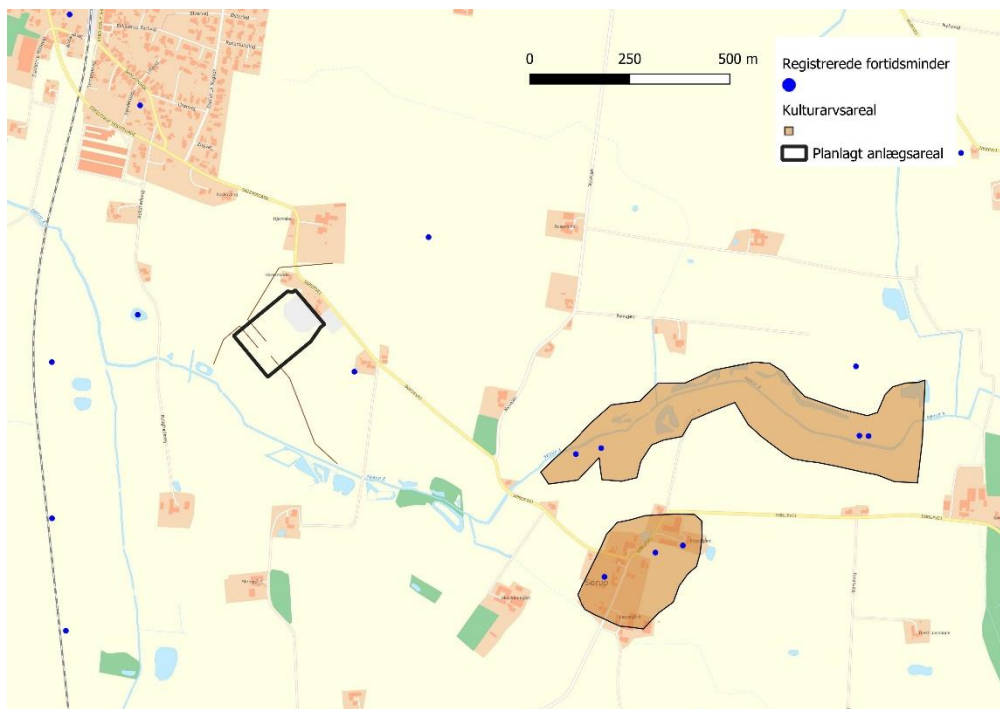
Fortidsminder i området

Det pågældende areal er beliggende knap 400 meter syd for Eskilstrup mellem Sørupvej og Sørup å. Der er ikke tidligere registreret fortidsminder på området, hvilket dog snarere, at der ikke tidligere har været arkæologiske undersøgelser på stedet end et egentligt fravær af fortidsminder. Beliggenheden på en sydvendt skråning ned mod åen, bliver som udgangspunkt betragtet, som et højrisiko område. Steder som disse har i forhistorisk tid været yderst attraktive at bosætte sig i, ligesom der kan have været kultiske aktiviteter i forbindelsen med åen. Sørup å munder ud i Sørup mose, beliggende knap 1 km mod sydøst, og som i dag er udlagt til kulturarvsareal. I mosen er der gennem tiden fundet formodede offerfund fra både sten-, bronze- og jernalder.

Herunder er der ved tørvegravning fundet bronzeskjolde fra bronzealderen, samt et formodet såkaldt våbenofferfund fra jernalderen bestående af en båd med skjolde, årer og hesteskeletter. Sidstnævnte blev desværre oversvømmet før Nationalmuseet kunne nå at undersøge sagen nærmere.

Fundene fra Sørup mose har ikke direkte relevans for arealet, som udvidelsen af højspændingsstationen berører, men fortæller os, at området formentlig har været forholdsvis tæt bebygget og dannet rammen om mange forskelligartede aktiviteter, hvoraf ofringerne i Sørup mose blot udgør en del.

Nærheden til Eskilstrup udgør også en fortidsminde-risiko. Byen optræder første gang i de historiske kilder i 1231, men kirken er allerede opført omkring 1100. Det er mest sandsynligt, at kirken er bygget i et område, som allerede har været beboet, men udgravninger har vist, at de tidlige middelalderkirker ofte blev bygget et stykke uden for de gamle bosættelser – med tiden flyttede disse bosættelser sig hen til kirken. Hvis dette også har gjort sig gældende ved Eskilstrup, er det meget sandsynligt, at der vil være spor efter den tidligere bosættelser i områderne omkring Eskilstrup – dette omfatter arealet, hvor udvidelsen af Eskilstrup højspændingsstation planlægges.

Anbefaling

På baggrund af det ovenstående vurderer jeg, at der ved et eventuelt anlægsarbejde på matriklen er risiko for at finde jordfaste fortidsminder.

Med udgangspunkt i dette anbefaler jeg, at der gennemføres en forundersøgelse, hvis der skal udføres jord- og anlægsarbejde på området i forbindelse med udstykningen.

Formålet med en forundersøgelse er:

- At afgøre om der findes (væsentlige) fortidsminder på det berørte areal.
- At dokumentere eventuelle mindre væsentlige fortidsminder på arealet, så anlægsarbejdet ikke forsinkes nævneværdigt.
- At vurdere hvorvidt og i hvilket omfang, det vil være nødvendigt at udføre en egentlig arkæologisk udgravning.
- At vurdere omkostningerne ved en eventuel arkæologisk udgravning.
- At kunne rådgive bygherre og give mulighed for en ændring af anlægsplaner, så de væsentlige fortidsminder kan bevares *in situ* og derved undgår udgravning.

En arkæologisk forundersøgelse er altid frivillig. Jordfaste fortidsminder er dog omfattet af museumslovens kapitel 8 §27, som fastslår, at Slots- og Kulturstyrelsen midlertidigt kan standse et anlægsarbejde i det omfang, det truer et fortidsminde. Standsningen gælder indtil der er foretaget en arkæologisk undersøgelse af det pågældende fortidsminde. Udgifterne til en sådan undersøgelse påhviler den ansvarlige bygherre (jf. museumslovens kap. 8 §27 stk. 4).

Med venlig hilsen

Marie Brinch

Museumsinspektør – arkæologi

Tlf. 52513072

mb@museumlollandfalster.dk